

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

МУСУЛМОН ЁЛҒОН ГАПИРМАЙДИ

Аллоҳ таоло инсонларга сон саноксиз неъматларни берган. Вужуднинг соғ саломат бўлиши энг улуғ неъматлардан биридир. Бу вужуд инсонларга берилган омонат ҳисобланиб, уни хайрли ишларда ишлатишга ва гуноҳ амал ва гап-сўзлардан сақлашга динимиз буюради.

Бугунги мавизамиз ёлғончилик ҳақида бўлади. Инсонлар учун энг ёмон сифатлардан бири ёлғончиликдир. Ёлғон сўзлаш, одамларни алдаш барча разолатнинг боши, у киши ҳурмати ва обрўсини тўкади. Шунинг учун ҳам Аллоҳ таоло ёлғончи, йўлдан озган ва адашганларни:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ

яъни: “Албатта, Аллоҳ ҳаддан ошувчи ва ёлғончи кимсаларни ҳидоятга йўлламас” деб, баён қилган (Ғофир сураси, 28-оят).

Шунингдек, ёлғон гувоҳлик бериш бузғунчиликларга сабаб бўлади. Ёлғон гувоҳлик бериш кишиларнинг жабру жафо тортиши, уларнинг ҳақ-ҳуқуқлари поймол бўлишига олиб келади. Шунинг учун ҳам ёлғон гувоҳлик беришни Аллоҳ таолога ширк келтириш каби катта гуноҳлар қаторида зикр қилинган.

عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَلَا أُتْبِئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكِبَائِرِ؟ ثَلَاثًا قُلْنَا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَكَانَ مَتَّكِنًا فَجَلَسَ، وَقَالَ: أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ، وَشَهَادَةُ الزُّورِ، فَمَا زَالَ يُكْرِرُهَا حَتَّى قُلْنَا: لَيْتَهُ سَكَتَ (مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ).

яъни: Абу Бакра розияллоху анхудан ривоят қилинган ҳадиси шарифда Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам “Сизларга катта гуноҳлар ҳақида хабар берайми?”, деб уч марта сўрадилар. Биз: “Ҳа, айтинг, эй Аллоҳнинг расули”, дедик. Шунда у зот: “Аллоҳга ширк келтириш, ота-онага оқ бўлиш”, деб, суяниб турган эдилар, ўтириб олдилар. “Огоҳ бўлинглар, ёлғон сўз ва ёлғон гувоҳлик бермоқ”, деб такрорлайвердилар. Биз ҳатто: “Қанийди сукут қилсалар”, деб айтдик” (Муттафақун алайх).

Муқаддас динимиз ростгўйликни тарғиб қилувчи, ёлғончилик ва алдамчиликдан қайтарувчи диндир. Ростгўйлик борасида Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васалламдан кўплаб ҳадислар ривоят қилинган. Ана шундай ҳадиси шарифлардан бирида Набий алайҳиссалом ростгўй инсоннинг Аллоҳ таоло ҳузурдаги мақомини баён қилиб берганлар.

عن ابن مسعود رضي الله عنه قال: قال رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدِّيقًا ، وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا.
(رَوَاهُ الْإِمَامُ الْبُخَارِيُّ وَالْإِمَامُ مُسْلِمٌ).

яъни: Абдуллоҳ ибн Масъуд розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: **“Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи ва саллам: “Доимо рост гапиринг. Зеро, ростгўйлик яхшиликка олиб боради. Яхшилик эса жаннатга етаклайди. Киши рост гапиришда бардавом бўлаверса, Аллоҳнинг ҳузурида у “сиддиқ” (фақат рост сўзловчи) деб ёзилади. Ёлғончиликдан сақланинг. Чунки ёлғон бузуқликка етаклайди. Бузуқлик дўзахга олиб боради. Киши давомли ёлғон гапираверса, Аллоҳнинг ҳузурида у “каззоб” (ёлғончи) деб ёзиб қўйилади”, дедилар”** (Имом Имом Бухорий ва Имом Муслим ривояти).

Ростгўй инсон жаннатга кириши ва у Аллоҳ таоло ҳузурида **“сиддиқ”** деган мақом билан сифатланишини эшитган ҳар бир мусулмон, шубҳасиз, ростгўй бўлишга интилади. Ҳамма ростгўй бўлса, жамият ҳаёти ижобий томонга ўзгаради. Уламоларимиз: **“Ростгўйлик дилингдаги ҳақиқатни тилингда чиқаришингдир”**, дейишган. Демак, ибодатда, инсонлар билан муомалада, олди-сотди, никоҳ ва бошқа масалаларда кишининг дили билан тили бир бўлиши лозим.

Мазкур ҳадиси шарифда ростгўйлик ва унинг мукофоти баён этилгач, унинг акси бўлган ёлғончиликдан қайтарилади ва унинг оқибати ҳақида хабар берилмоқда: **“...Ёлғончиликдан сақланинг. Чунки ёлғон бузуқликка етаклайди. Бузуқлик дўзахга олиб боради. Киши давомли ёлғон гапираверса, Аллоҳнинг ҳузурида у “каззоб” (ёлғончи) деб ёзиб қўйилади”**.

Ҳозирги глобаллашув даврида энг асосий муаммога айланган иллатлардан бири ёлғон ахборотдир. Айниқса, ижтимоий тармоқларда турли асосиз маълумотларни тарқатиш, турли бўхтонлар ва уйдирмаларни асосиз равишда урчитиш ҳолатлари учрамоқда. Айрим соддадил мусулмонлар мана шундай уйдирмаларга ишониб, ёлғон ва бўхтонга шерик бўлиб қолмоқдалар. Энг ачинарлиси бунинг оқибатида инсонларнинг обрў ва шаънлари топталмоқда, мусулмон инсон номига номаъқул гаплар айтилмоқда, таъна тошлари отилмоқда, шариатимизда қайтарилган улкан бузуқликларга йўл очилмоқда. Ўша бузғунчилар, агар вақтида тавба қилиб, манфур қилмишларини тўхташмаса, борар жойлари ҳам ҳадисда аниқ баён этилган: **“Бузуқлик дўзахга олиб боради!”**. Ҳадиси шарифда ёлғоннинг қаттиқ қораланиши сабаби мана шу ўринда ҳам яққол ойдинлашади.

Одамлардан эшитган нарсасини суриштирмай гапиравериш гуноҳ эканига қуйидаги ҳадис яққол далил ҳисобланади:

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: **كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ** (رواه الامامُ مُسْلِمٌ وَالامامُ أَبُو دَاوُدَ).

яъни: Абу Хурайра розияллоху анхудан ривоят қилинади: **“Кишига гуноҳ бўлиши учун эшитган нарсасини гапиришининг ўзи кифоядир”**, дедилар” (Имом Абу Довуд ва Имом Муслим ривоят қилган).

Бошқа бир ривоятда эса ёлғончиликнинг нақадар жирканч амал эканини очик баён этилган:

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **"إِذَا كَذَبَ الْعَبْدُ تَبَاعَدَ عَنْهُ الْمَلَكُ مِثْلًا مِنْ نَتْنٍ مَا جَاءَ بِهِ"** (رواه الامامُ مُسْلِمٌ).

яъни: Ибн Умар розияллоху анхумодан ривоят қилинади: “Набий соллаллоху алайҳи васаллам: **“Агар банда ёлгон гапирса, ёлғони сассигидан фаришта ундан бир мил нарига узоқлашади”**, дедилар” (Имом Муслим ривояти).

Бошқа бир саҳиҳ ривоятда эса ёлғончилик мунофиқларнинг белгиларидан бири экани таъкидланади.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **"آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ: إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ، وَإِذَا أُؤْتِمِنَ خَانَ"** (رواه الامامُ الْبُخَارِيُّ وَالامامُ مُسْلِمٌ).

яъни: Абу Хурайра розияллоху анхудан ривоят қилинган ҳадиси шарифда Расулulloх соллаллоху алайҳи васаллам айтдилар: **“Мунофиқнинг белгиси учтадир: гапирса, ёлгон гапиради, ваъда берса, хилоф қилади, (унга) омонат топширилса, омонатга хиёнат қилади”** (Муттафақун алайх).

Қайс ибн Абу Ҳозимдан ривоят қилинади: Абу Бакр розияллоху анхунинг: “Ёлғондан эҳтиёт бўлинглар, ёлғон албатта имондан четлатувчидир” - деганини эшитдим.

Абу Хурайра розияллоху анхудан қилган ривоятда Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васаллам: **“Ким бир гўдак болага, мана буни ол, деса-ю, ҳеч нарса бермаса, у одам ёлгончи бўлади”**, дедилар (Имом Муслим ва Имом Абу Довуд ривоят қилишган).

Фарзанд тарбиясида ота-оналар ва устозлар болаларга умуман ёлғон гапирмасликлари зарур. Агар ўзлари ёлғон гапирсалар-у яна улардан ростгўйликни талаб қилсалар ҳеч қандай фойдаси бўлмайди. Ёлғон ва алдовни кўрган болада ўзининг тарбиячиларига ва қолаверса жамиятга бўлган ишончи ва эътибори йўқолади, тарбиячиларининг панд – насиҳатлари кадрли бўлмай қолади.

Ҳазил-мутойибаларда ҳақиқатга зид гаплар билан кишиларни кулдириш каби ишлар ҳам ёлғоннинг айнаи ўзидир. Бу ҳақда ҳадисда шундай келгандир:

عَنْ بَهْزِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **"وَيْلٌ لِلَّذِي يُحَدِّثُ فَيَكْذِبُ لِيُضْحِكَ بِهِ الْقَوْمَ وَيَلُّهُ وَيَلُّ لَهُ"** (رواه الامامُ التِّرْمِذِيُّ وَالامامُ أَبُو دَاوُدَ).

яъни: Бахз ибн Ҳаким отасидан, у эса бобосидан ривоят қилган ҳадиси шарифда Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам: **“Одамларни кулдириш учун ёлгон гапирадиган киши ҳолига вой, ҳолига вой бўлсин”**, дедилар (Имом Термизий ва Имом Абу Довуд ривоят қилишган).

Демак, ушбу ҳадисдан маълум бўладики, ҳазил-мутойиба ўринларда ҳам ёлгон гапириш гуноҳ, унга рухсат йўқ экан.

Муҳтарам азизлар! Динимизнинг мазкур кўрсатмалирига жиддий эътибор берайлик! Шариатимизни ўрганиб, ҳаётимизга татбиқ қилайлик! Минг афсуски, ҳозирда кўча-куйда, бозорда, уловда, маъракаларда, қаерда бўлманг эътиборсизлик билан гапирилаётган ёлгонга дуч келиб турамиз.

Баъзилар ёлгон эшитишга ва гапиришга шунчалар кўникиб кетишганки, гапираётган киши ҳам, эшитаётган ҳам, ёлгонлигини била туриб бир-бирини бу гуноҳдан қайтаришга ҳаракат қилмайди, гўёки худди шундай бўлиши керакдек, одатий ҳолга айланган.

Ёлгончилар кўпаяверса жамиятга тегадиган зарар унданда улкан бўлади. Одамлар орасида бир-бирига ишонч йўқолади, ваъдага вафосизлик, хиёнат, тухмат, ёлгон гувоҳлик бериш оддий ҳолга айланади. Оилаларда ва жамиятда бир-бирига ишончсизлик ортса, аҳиллик йўқолади. Бу нарсалар келгуси авлодларга ҳам таъсир кўрсатмай қолмайди ва маънавий қашшоқликка олиб боради.

Муҳтарам жамоат! Мавъизамизнинг ҳанафий мазҳабимиздаги фикҳий масалалар қисмида **намоздаги сатри аврат** ҳақидаги баъзи масалалар ҳақида суҳбатлашамиз.

Намознинг дуруст бўлиш шартларидан бири авратни (намозда ёпилиши фарз бўлган аъзоларни) беркитишдир. Эркак кишининг аврати киндикдан тиззага қадар бўлган аъзоларидир. Тизза ҳам авратдан саналади. Аёлларнинг барча аъзолари аврат ҳисобланиб, бундан фақат юзи, икки кафти, икки қадами мустасно.

Аслида мусулмон киши аврат жойларини беркитиши фарз. Ҳозирги кунда баъзи ёш йигитлар калта кўйлак, футболка, жемфер, шёртик каби кийимларни кийишга одатланишган. Бундай кийимдаги кишилар рукуъ ва саждага борганларида, ташаҳхудда ўтирганларида баъзи аврат жойлари очилиб қолади. Ўзлари ортларини кўра олмаганлари учун рукуъ ва саждада хунук манзара намоён бўлганини сезмай қоладилар. Энг ачинарлиси, бундай ҳолатда намозда авратни беркитиш шарти топилмай, ўзлари билмаган тарзда намозлари зиммаларидан соқит бўлмай қолади.

Мўмин-мусулмон банда ўзи учун қулай, авратини тўлиқ ёпиб турадиган, намозни тўқис адо этишга имкон берадиган кийим кийиши лозим. Аллоҳ таоло Қуръони каримда шундай марҳамат қилади:

يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ

яъни: “Эй, Одам авлоди! Ҳар бир масжид (намоз) олдида зийнатларингиз (пок кийимларингиз)ни (кийиб) олингиз” (Аъроф сураси, 31-оят).

Мазкур ояти каримага кўра яшаётган ерида қандай кийим кийиш жорий бўлса, ўшани кийиб, намоз ўқиш мустахаб, уни тарк қилиш эса макруҳ саналади.

Одатда аврат очилиб қоладиган кийимларни кийиш макруҳи таҳримий ҳисобланади. Агар намоз ўқиш вақтида аврат аъзосининг тўртдан бир қисми узрсиз бир муддат (яъни, намоз ичидаги фарзлардан бирини адо этиш муддатича) очилиб турса, намоз бузилади.

Аллоҳ таоло барчаларимизни сўз ва амалда содиқлар жумласидан айлаб, ёлғон ва беҳуда гаплардан узоқда юрадиган Ўзининг сеvimли бандалардан қилсин! Омин.

Эслатма: Муҳтарам имом домла! Ҳар жума маърузасининг охириги 5-6 дақиқасини фикҳий масаланинг баёнига ажратишингиз ҳамда жума иш куни бўлганлиги учун намозхонларни кўп ушланиб қолишларига йўл қўймаслигингиз сўралади!